

**Ο ΝΟΜΟΣ 1963/91 ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ
(ΝΟΜΟΣ 1963/91 ΦΕΚ. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ)**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ
ΑΝΑΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΣΕΙΡΑ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ
ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ
ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ ΑΔΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ
ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ
ΣΥΣΤΕΓΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ
ΕΦΗΜΕΡΙΕΣ ΦΑΡΜΑΚΕΙΩΝ
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ
ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ
ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΙ
ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΔΑΦΙΟΥ γ' ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 2 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΟΣΟΙ ΕΧΟΥΝ
Η ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΛΑΒΟΥΝ ΑΔΕΙΑ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΥ ΜΕΧΡΙ 1/1/1992.
ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 8 ΤΟΥ Ν. 1398/1983 ΠΡΟΣΤΙΘΕΤΑΙ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
20 Σεπτεμβρίου 1991 Τεύχος πρώτο, αρ. φ. 138
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο Νόμο που ψήφισε η Βουλή

ΑΡΘΡΟ 1

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ

1. Αδεια ιδρύσεως φαρμακείου για δήμο ή κοινότητα της Χώρας χορηγείται μετά γνώμη του οικείου φαρμακευτικού συλλόγου με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη.
2. Για την απόκτηση της άδειας ιδρύσεως φαρμακείου απαιτείται ο αιτών να έχει τα κατωτέρω προσόντα, που αποδεικνύονται με τα υποβαλλόμενα αντίστοιχα πιστοποιητικά των αρμόδιων αρχών:
  - α) Την ελληνική ιθαγένεια ή την υπηκοότητα ενός των Κρατών - Μελών της Ε.Ο.Κ.
  - β) Πτυχίο φαρμακευτικής σχολής και άδεια ασκήσεως της φαρμακευτικής στην Ελλάδα.
  - γ) Να έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις ή να έχει νομίμως απαλλαγή από αυτές.
  - δ) Να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα σε οποιαδήποτε ποινή ή κλοπή, υπεξαίρεση, απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, εγκλήματα κατά των ηθών, συκοφαντική δυσφήμιση για πράξεις που έχουν σχέση με την άσκηση του φαρμακευτικού επαγγέλματος, κιβδηλεία, παραχάραξη, παράβαση των διατάξεων του άρθρου 5 του Ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144Α') και καθ' υποτροπήν του άρθρου 11 του ίδιου νόμου ή να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για κακούργημα ή καθ' υποτροπήν για πλημμέλημα για το οποίο επεβλήθη η στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων ή να μην έχει παραπεμφθεί με αμετάκλητο βούλευμα, για κάποιο από τα παρακάτω αδικήματα.
3. Δεν χορηγείται άδεια ιδρύσεως φαρμακείου σε φαρμακοποιούς:
  - α) Που λαμβάνουν σύνταξη για λόγους υγείας ή το ανώτατο όριο της σύνταξης που απονέμεται από το Δημόσιο, το Τ.Σ.Α.Υ. ή από οποιονδήποτε άλλον φορέα κοινωνικής ασφαλίσεως ή που έχουν τις προς τούτο προϋποθέσεις, έστω και αν παρατήθησαν ή παραιτήθησαν από το δικαίωμα λήψης συντάξεως.
  - β) Που έχουν τιμωρηθεί για παραβάσεις της φαρμακευτικής νομοθεσίας με οριστική ανάκληση της άδειας ιδρύσεως του φαρμακείου ή της φαρμακαποθήκης.
4. Δεν χορηγείται άδεια ιδρύσεως φαρμακείου σε φαρμακοποιούς που έχουν συμπληρώσει το 70ο έτος της ηλικίας τους. Η ισχύς της διάταξης αυτής αρχίζει από 1/1/2005.
5. Οι άδειες ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείων και φαρμακαποθηκών φαρμακοποιών, που κατεδικάστησαν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση σε ένα από τα αδικήματα που αναφέρονται στην περ. δ' της παρ. 2, ανακαλούνται με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη.

ΑΡΘΡΟ 2

ΑΝΑΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

1. Για τον αριθμό των χορηγούμενων για κάθε δήμο ή κοινότητα της Χώρας, αδειών ιδρύσεως φαρμακείων από 1-1-1997 τίθενται τα εξής πληθυσμιακά όρια:

α) Για δήμους ή κοινότητες με πληθυσμό μέχρι 3.000 κατοίκους εφ' όσον δεν λειτουργεί φαρμακείο, επιτρέπεται η χορήγηση μίας μόνο άδειας ιδρύσεως φαρμακείου.

β) Για δήμους ή κοινότητες με πληθυσμό από 3.001 μέχρι 10.000 κατοίκους απαιτείται αναλογία 3.000 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.

γ) Για δήμους με πληθυσμό από 10.001 μέχρι 100.000 κατοίκους απαιτείται αναλογία 2.500 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.

δ) Για δήμους με πληθυσμό άνω των 100.001 κατοίκων απαιτείται αναλογία 2.000 κατοίκων για κάθε φαρμακείο.

2. Τα πληθυσμιακά όρια της προηγούμενης παραγράφου δεν ισχύουν για τους φαρμακοποιούς που κατέχουν ή πρόκειται να αποκτήσουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος στην Ελλάδα μέχρι 31/12/1996.

3. Ο πληθυσμός υπολογίζεται με βάση τα αποτελέσματα της τελευταίας επίσημης απογραφής του Κράτους.

ΑΡΘΡΟ 3

ΣΕΙΡΑ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ

1. Οι άδειες ιδρύσεως του φαρμακείου χορηγούνται βάση της ημερομηνίας επιδόσεως της αιτήσεως στην αρμόδια αρχή.

2. Μεταξύ φαρμακοποιών, που επέδωσαν αίτηση για συγκεκριμένο δήμο ή κοινότητα την ίδια μέρα, προτιμάται κατά την εξής σειρά:

α) Εκείνος που δεν έχει άδεια ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείου σε άλλο δήμο ή κοινότητα.

β) Εκείνος που έχει αρχαιότερη άδεια εξασκήσεως του φαρμακευτικού επαγγέλματος, κατά την έννοια των διατάξεων του σχετικού νόμου και ο οποίος δεν έχει λάβει προηγουμένως άλλη άδεια ιδρύσεως φαρμακείου.

γ) Εκείνος που προηγείται στη λήψη του πτυχίου της φαρμακευτικής σχολής του πανεπιστημίου και σε περίπτωση συγχρόνου λήψεως του πτυχίου, εκείνος που έχει μεγαλύτερο βαθμό.

δ) Ο πολύτεκνος ή το τέκνο πολύτεκνης οικογένειας.

ΑΡΘΡΟ 4

ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Προδιαγραφές ιδρύσεως και λειτουργίας φαρμακείου:

1. Το φάρμακο είναι κοινωνικό αγαθό και χορηγείται δια χειρός φαρμακοποιού.

2. Το φαρμακείο πρέπει να είναι ανεξάρτητο κατάστημα, να διαθέτει επαρκή φυσικό και τεχνητό φωτισμό, αερισμό, αποχέτευση, κλιματισμό και να είναι γενικά σύμφωνο προς τις διατάξεις του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού (Γ.Ο.Κ.)

3. Το κατάστημα του φαρμακείου, που δύναται να είναι και πολυώροφο, χωρίζεται στα εξής τμήματα:

α) Το φαρμακοπωλείο, λειτουργεί στο ισόγειο του καταστήματος, είναι χώρος κύριας χρήσεως και το ελάχιστο καθαρό εμβαδόν του πρέπει να είναι 30 τ.μ., όταν στο κατάστημα συστεγάζονται και λειτουργούν από (1) μέχρι (3) φαρμακεία.

Για κάθε επιπλέον φαρμακείο που συστεγάζεται στο κατάστημα, το εμβαδόν του φαρμακοπωλείου προσαυξάνεται κατά 5 τ.μ.

Το φαρμακοπωλείο είναι ο χώρος εξυπηρέτησης του κοινού, στο οποίο φυλάσσονται τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα μέσα σε ράφια και συρτάρια. Στο φαρμακοπωλείο δύναται να λειτουργούν σε ξεχωριστές προσθήκες ή σε άλλους χώρους του καταστήματος του φαρμακείου, εκτός του φαρμακευτικού εργαστηρίου, τμήματα με τα επιτρεπόμενα να πωλούνται στο φαρμακείο είδη.

β) Το φαρμακοτεχνικό εργαστήριο που το ελάχιστον εμβαδόν του πρέπει να είναι 10 τ.μ. και να αποτελεί ανεξάρτητο χώρο κύριας χρήσεως από λείες επιφάνειες, καλώς φωτιζόμενο, στο οποίο παρασκευάζονται τα φαρμακοτεχνικά σκευάσματα.

γ) Η αποθήκη, στην οποία φυλάσσονται όλα τα προϊόντα που νομίμως διαθέτει το φαρμακείο και που πρέπει να είναι εμβαδού τουλάχιστον 5 τ.μ.

δ) Τουαλέτα, που πρέπει να είναι κατασκευασμένη σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος υγειονομικού κανονισμού.

Το φαρμακοτεχνικό εργαστήριο δύναται να είναι και στο ανώγειο (εξώστη), με την προϋπόθεση όμως να αποτελεί ενιαίο κτίσμα με το ισόγειο φαρμακοπωλείο, με το οποίο θα επικοινωνεί με ευρεία κλίμακα, η δε αποθήκη και η τουαλέτα δύναται να είναι και στο υπόγειο του καταστήματος και σε περίπτωση πολυώροφου καταστήματος, σε κάποιον από του ορόφους του.

4. Το κατάστημα του φαρμακείου πρέπει να διαθέτει σύστημα ή επαρκή μέσα πυρασφάλειας και να προστατεύεται με ρολά ασφαλείας. Επίσης στη πρόσοψη αυτού πρέπει να υπάρχει θυρίδα ανάρτησης

πινάκων εφημερευόντων και διανυκτερευόντων φαρμακείων, με επαρκή φωτισμό και ειδική θυρίδα ασφαλείας εξυπηρετήσεως του κοινού κατά τις διημερεύσεις και διανυκτερεύσεις.

5. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δύναται να καθορίζονται ειδικότερα η οργάνωση και συγκρότηση των φαρμακείων και ιδιαίτερα τα τεχνικά και επιστημονικά όργανα και τα έπιπλα που πρέπει να διαθέτει αυτό, καθώς και τα πωλούμενα από αυτά είδη. Μέχρι την έκδοση αυτών διατηρούνται σε ισχύ οι κείμενες σχετικές διατάξεις.

ΑΡΘΡΟ 5

Δικαιολογητικά χορηγήσεως άδειας λειτουργίας φαρμακείου

1. Για την χορήγηση της κατά το άρθρο 9 του Ν. 5607/1932 (ΦΕΚ 300 Α') άδεια λειτουργίας φαρμακείου πρέπει να υποβληθούν από τον αιτούντα, μαζί με τη σχετική αίτηση για επιθεώρηση του καταστήματος, όπου θα λειτουργήσει το φαρμακείο, τα εξής δικαιολογητικά:

α) Βεβαίωση της αρμόδιας πολεοδομικής αρχής, ότι το κατάστημα όπου θα λειτουργήσει το φαρμακείο, δεν είναι αυθαίρετο και δεν περιλαμβάνει αυθαίρετες κατασκευές ή προσθήκες.
β) Αντίγραφο συμφωνητικού μισθώσεως από τον αιτούντα φαρμακοποιό του καταστήματος, όπου θα λειτουργήσει το φαρμακείο, ή πρόσφατο πιστοποιητικό ιδιοκτησίας από το αρμόδιο υποθηκοφυλακείο.

γ) Σχέδιο κατόψεως του καταστήματος, στο οποίο να φαίνονται οι καθαρές διαστάσεις του.

δ) Απόσπασμα ρυμοτομικού σχεδίου της περιοχής σε κλίμακα 1:200, στο οποίο θα σημειώνονται τα φαρμακεία που ευρίσκονται σε απόσταση μέχρι (100) μέτρων από το υπό λειτουργία φαρμακείο.

ε) Βεβαίωση της αρμόδιας πυροσβεστικής υπηρεσίας ότι το κατάστημα διαθέτει σύστημα πυρασφάλειας ή επαρκή πυροσβεστικά μέσα.

2. Τα δικαιολογητικά με στοιχεία γ' και δ' πρέπει να συνοδεύονται από υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 (ΦΕΚ 75 Α') του μηχανικού που τα συνέταξε για την ακρίβεια αυτών.

ΑΡΘΡΟ 6

Αποστάσεις φαρμακείων

Το άρθρο 7 του Ν. 328/1976 (ΦΕΚ 128 Α'), όπως τούτο τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 19 του Ν.Δ 982/1979 (ΦΕΚ 239 Α') και την παρ. 3 του άρθρου 40 του Ν. 1759/1988 (ΦΕΚ 50Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

1. Τα ιδρυόμενα στο εξής φαρμακεία πρέπει να απέχουν μεταξύ τους και από τα ήδη λειτουργούντα τουλάχιστον εκατό (100) μέτρα, η δε απόσταση μετράται από τα πλησιέστερα άκρα των κύριων προσόψεων των φαρμακείων κατ' ευθείαν νοητή γραμμή επί χάρτου ή τοπογραφικού σχεδιαγράμματος θεωρημένου από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία.

2. Τα φαρμακεία που λειτουργούν συνεχώς στον ίδιο δήμο ή κοινότητα, με τον ίδιο φαρμακοποιό, μεταφερόμενα σε άλλη θέση, πρέπει να απέχουν, κατά το χρόνο της μεταφοράς τους από τα λειτουργούντα φαρμακεία.

α) τουλάχιστον σαράντα (40) μέτρα εφ' όσον συμπλήρωσαν πέντε (5) χρόνια λειτουργίας και

β) τουλάχιστον είκοσι (20) μέτρα εφ' όσον συμπλήρωσαν δέκα (10) χρόνια λειτουργίας.

Οι παραπάνω αποστάσεις μετρώνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο.

3. Με την επιφύλαξη της διατάξεως της επόμενης παραγράφου, απαγορεύεται η ίδρυση και μεταφορά φαρμακείων σε απόσταση:

α) εκατόν είκοσι (120) μέτρων τουλάχιστον από δύο (2) συστεγαζόμενα φαρμακεία.

β) εκατόν εξήντα (160) μέτρων τουλάχιστον από τρία (3) συστεγαζόμενα φαρμακεία.

γ) διακοσίων (200) μέτρων τουλάχιστον από τέσσερα (4) ή περισσότερα συστεγαζόμενα φαρμακεία.

δ) διακοσίων πενήντα (250) μέτρων τουλάχιστον από πέντε (5) ή περισσότερα φαρμακεία.

4. Οι περί αποστάσεων διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν έχουν εφαρμογή:

α) σε περίπτωση μεταφοράς φαρμακείου που λειτουργεί ή λειτουργούσε στο ίδιο κατάστημα περισσότερο από πέντε (5) χρόνια, όταν η μεταφορά αυτή γίνεται λόγω τελεσίδικης εξωστικής δικαστικής αποφάσεως για ανοικοδόμηση, ιδιοχρήση ή κατεδάφιση.

5. Οι αποστάσεις των παρ. 2 και 3 του παρόντος άρθρου μειώνονται στο μισό για τα φαρμακεία, τα λειτουργούντα πέραν της πενταετίας, σε δήμους ή κοινότητες όπου υπάρχουν κέντρα εκδόσεως ή ελέγχου συνταγών, που καθορίζονται με απόφαση του νομάρχη και μέχρι απόσταση 200 μέτρων από το κτίριο αυτών, η δε απόσταση μετράται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1

6. Δήμοι και κοινότητες γύρω από την ευρύτερη περιοχή των Δήμων Αθηναίων ή Θεσσαλίας δύναται να αποτελέσουν μετ' αυτών ενιαίες φαρμακευτικές περιφέρειες, με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται εφάπαξ με πρόταση του Υπουργού Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά προηγούμενη γνώμη των γενικών συνελεύσεων των φαρμακευτικών συλλόγων Αττικής ή Θεσσαλονίκης. Στις ενιαίες φαρμακευτικές περιφέρειες Αθηνών ή Θεσσαλονίκης επιτρέπεται η μεταφορά των νομίμως εντός αυτών λειτουργούντων φαρμακείων.

ΑΡΘΡΟ 7

Συστέγαση φαρμακείων

Το άρθρο 12 του Ν. 5607/1932 (ΦΕΚ 300 Α'), όπως αντικαταστήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, αντικαθίσταται ως εξής:

1. Με απόφαση του νομάρχη μετά από γνώμη του οικείου φαρμακευτικού συλλόγου δύναται να επιτραπεί η συστέγαση στο ίδιο κατάστημα περισσότερων του ενός υπό ίδρυση φαρμακείων, εφ' όσον χωροταξικά δεν παρακωλύεται η εξυπηρέτηση του κοινού και δεν έχει δηλωθεί η λειτουργία σε συγκεκριμένο κατάστημα νεοϊδρυόμενου φαρμακείου ή η μεταφορά φαρμακείου που ήδη λειτουργεί σε άλλη θέση, σε απόσταση μικρότερη των φαρμακείων ή των αδειών ιδρύσεως αυτών που πρόκειται να συστεγασθούν. Στην περίπτωση αυτή η ολοκλήρωση της ιδρύσεως του φαρμακείου με τη λήψη άδειας λειτουργίας και η πραγματοποίηση της μεταφοράς πρέπει να γίνει σε χρονικό διάστημα 60 ημερών, αν δε παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, η δηλωθείσα ίδρυση και η μεταφορά δεν αποτελούν κώλυμα για την έγκριση της αιτούμενης συστεγάσεως. Ομοίως μπορεί να επιτραπεί η συστέγαση φαρμακείων υπό ίδρυση με λειτουργούντα φαρμακεία καθώς και λειτουργούντων φαρμακείων μεταξύ τους.

Επίσης επιτρέπεται η συστέγαση στο ίδιο κατάστημα φαρμακαποθηκών υπό ίδρυση, λειτουργουσών και υπό ίδρυση με λειτουργούσες φαρμακαποθήκες.

2. Οι αδειούχοι φαρμακοποιοί των συστεγασμένων φαρμακείων και φαρμακαποθηκών είναι συνυπεύθυνοι για κάθε παράβαση νόμου, καθώς και για την αυτοπρόσωπη διεύθυνση και την κανονική λειτουργία των φαρμακείων και των φαρμακαποθηκών τους και υποχρεούνται να αναγράφουν τα ονοματεπώνυμά τους στις προσθήκες και τις επιγραφές αυτών.

3. Η συστέγαση μεταξύ φαρμακείων που λειτουργούν και μεταξύ λειτουργούντων φαρμακείων με υπό ίδρυση, που δεν έχουν λάβει άδεια λειτουργίας, επιτρέπεται ανεξάρτητα από την απόσταση που έχουν αυτά από άλλο φαρμακείο ή από συστεγαζόμενα.

4. Τα κατά την παρ. 1 συστεγαζόμενα φαρμακεία θεωρούνται, για τον καθορισμό του αριθμού των φαρμακείων, ως λειτουργούντα χωριστά και υποχρεούνται σε ιδιαίτερη διημέρευση και διανυκτέρευση.

5. Άδειες για την συστέγαση φαρμακείων ή σύσταση εταιρείας εκμεταλλεύσεως των φαρμακείων αυτών στο εξής χορηγούνται μόνο σε φαρμακεία και φαρμακαποθήκες που πληρούν τις προδιαγραφές της ισχύουσας νομοθεσίας.

6. Σε περίπτωση συνταξιοδοτήσεως, παραιτήσεως για λόγους υγείας ή θανάτου του φαρμακοποιού, στο κατάστημα του οποίου εγκρίθηκε ή εγκρίνεται συστέγαση, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, δεν έχουν εφαρμογή, λυομένης της συστεγάσεως, για τους παραμένοντες σ' αυτό φαρμακοποιοί οι περί εμβადού και αποστάσεων διατάξεις των άρθρων 4 και 6 του παρόντος νόμου. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η προαναφερθείσα συστέγαση δεν ισχύουν οι προϋποθέσεις της παρ. 5 του παρόντος άρθρου και οι περιορισμοί του άρθρου 2, για τον δηλώνοντα, κατά την υποβολή της αιτήσεως για χορήγηση άδειας ιδρύσεως φαρμακείου, ότι θα συστεγασθεί μετά των ανωτέρω και των κληρονόμων, κατά νόμο δικαιούχων της άδειας, οι οποίοι δηλώνουν την αποδοχή τους εγγράφως επί του φύλλου της αιτήσεως.

Αν το εμβάδον του φαρμακείου στις πιο πάνω περιπτώσεις είναι μικρότερο του οριζόμενου στο άρθρο 4 του παρόντος νόμου, τότε η συστέγαση και η αποσυστέγαση, που προαναφέρεται, μπορεί να γίνει μία φορά.

Το φαρμακευτικό εργαστήριο μπορεί να είναι και σε ανώγειο, η δε αποθήκη και η τουαλέτα μπορούν να είναι και σε υπόγειο ή ανώγειο χώρο του φαρμακείου. Όλοι αυτοί οι χώροι πρέπει να επικοινωνούν με το κύριο κατάστημα, σύμφωνα όμως πάντοτε με τον ισχύοντα Γ.Ο.Κ.

7. Τα κατά το παρόν άρθρο συστεγαζόμενα φαρμακεία λειτουργούν υποχρεωτικά με τη μορφή ομόρρυθμης εταιρείας, που συνιστάται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, οριζόμενων συνδιαχειριστών όλων των συμμετεχόντων στη συστέγαση φαρμακοποιών και εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων των παρ. 2,3,4,5 και 7 του άρθρου 17 του Ν. 5607/1932, όπως τούτο αντικαταστήθηκε και τροποποιήθηκε με τα άρθρα 6 του Ν. 328/1976 και 14 του Ν. 1821/1988 (ΦΕΚ 271 Α').

8. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 33 του Ν. 5607/1932, όπως τούτο τελικά αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 της παρ. Ζ' του άρθρου 58 του Ν. 1539/1985, (ΦΕΚ 64 Α') προστίθεται η φράση: ή επί συστεγασμένων φαρμακείων με την επίβλεψη του ετέρου των συστεγαζομένων φαρμακοποιού.

ΑΡΘΡΟ 8

Εταιρεία εκμετάλλευσης φαρμακείων

1. Με απόφαση του νομάρχη, εφ' όσον χωροταξικά δεν κωλύεται εξυπηρέτηση του κοινού, δύναται να επιτραπεί η σύσταση εταιρειών εκμετάλλευσης φαρμακείων, που λειτουργούν ως ατομικά, εταιρικά και συστεγαζόμενα.

2. Η εταιρεία μετά την έκδοση από το νομάρχη εγκριτικής απόφασης, συνιστάται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στο οποίο θα μνημονεύεται ο αριθμός της εγκριτικής απόφασης του

νομάρχη. Κυρωμένα δε αντίγραφα αυτού υποβάλλονται, μέσα σ' ένα μήνα από την καταχώρηση στα βιβλία του οικείου πρωτοδικείου, στο τμήμα ή τη διεύθυνση υγιεινής της νομαρχίας και στο φαρμακευτικό σύλλογο, του οποίου είναι μέλη οι μετέχοντες στην εταιρεία φαρμακοποιοί. Σε περίπτωση μη τηρήσεως των ανωτέρων ανακαλείται η εγκριτική απόφαση του νομάρχη. Η ανακλητική πράξη, με μέριμνα του οικείου νομάρχη, κοινοποιείται στο οικείο πρωτοδικείο για τη σημείωση της στην οικεία καταχώρηση.

3. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται:

α) Η μορφή της εταιρείας

β) Τα δικαιολογητικά, που θα πρέπει να υποβάλλονται στο τμήμα ή τη διεύθυνση υγιεινής της αρμόδιας νομαρχίας, για την έγκριση της συστάσεως της εταιρείας.

γ) Η διαχείριση, η εκπροσώπηση της εταιρείας, ο διακριτικός εμπορικός τίτλος, που θα τίθεται μετά τη λέξη "φαρμακείο" και το ονοματεπώνυμο του φαρμακοποιού ή των φαρμακοποίων.

δ) Οι όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας ιδιαίτερων χώρων, εκτός των καταστημάτων των μετεχόντων στην εταιρεία φαρμακείων, για την αποκλειστική εξυπηρέτηση των αναγκών αυτών.

ε) Η έδρα, η χρονική διάρκεια της εταιρείας, που μπορεί να παρατείνεται με την αυτή διαδικασία, καθώς και τα επιτρεπόμενα ποσοστά συμμετοχής στην εταιρεία.

στ) Κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη σύσταση και λειτουργία των εταιρειών.

ζ) Οι συνέπειες και ο τρόπος εφαρμογής των επιβαλλομένων διοικητικών, συμβατικών και πειθαρχικών κυρώσεων σε βάρος των φαρμακοποίων-μετόχων τα φαρμακεία των οποίων μετέχουν στην Ε.Φ.

4. Τα ιδρυόμενα στο εξής φαρμακεία πρέπει να απέχουν μεταξύ τους και από τα ήδη λειτουργούντα τουλάχιστον εκατό (100) μέτρα, η δε απόσταση μετράται από τα πλησιέστερα άκρα των κύριων προσόψεων των φαρμακείων κατ' ευθείαν νοτιή γραμμή επί χάρτου ή τοπογραφικού σχεδιαγράμματος θεωρημένου από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία.

ΑΡΘΡΟ 9

Εφημερίες φαρμακείων

1. Οι κατά το άρθρο 22 του Ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α') πίνακες διημερεύσεως και διανυκτερεύσεως των φαρμακείων της περιοχής κάθε φαρμακευτικού συλλόγου συντάσσονται με τη φροντίδα και ευθύνη αυτού, ισχύουν για ένα χρόνο και είναι υποχρεωτική για τα περιλαμβανόμενα σ' αυτούς μέλη τους. Ο αριθμός των φαρμακείων που διημερεύουν κατά το Σάββατο ορίζεται υποχρεωτικά σε ποσοστό έως 20% του αριθμού των λειτουργούντων φαρμακείων.

2. Της υποχρέωσης των εφημεριών απαλλάσσονται μετά από απόφαση του νομάρχη προσκαίρως ή οριστικώς, οι φαρμακοποιοί, για τους οποίους συντρέχουν σοβαροί λόγοι υγείας, αποδεικνυόμενοι με πιστοποιητικό νοσηλευτικών ιδρυμάτων, ή άλλοι σοβαροί λόγοι, για τους οποίους, θα εκφέρει γνώμη ο οικείος φαρμακευτικός σύλλογος.

3. Στο άρθρο 22 του Ν. 1483/1984, όπως συμπληρώθηκε με την παράγραφο β' του άρθρου 41 του Ν. 1892/1990, προστίθεται 6η παράγραφος ως εξής:

"6. Τα φαρμακεία των νησιωτικών περιοχών και ιαματικών λουτροπόλεων δύναται να λειτουργούν πέραν από τις κανονικές ώρες λειτουργίας και όλες τις ημέρες της εβδομάδας, μετά από σχετική απόφαση του οικείου νομάρχη. Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από της δημοσιεύσεως του νόμου".

4. Οι παραβάτες των περί διημερεύσεων και διανυκτερεύσεων διατάξεων, πλην των προβλεπομένων ποινικών και πειθαρχικών κυρώσεων, τιμωρούνται με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη, με πρόστιμο από 30.000 μέχρι 150.000 δραχμές και, σε περίπτωση υποτροπής, με πρόσκαιρο κλείσιμο του φαρμακείου από πέντε (5) ημέρες μέχρι έξι (6) μήνες.

ΑΡΘΡΟ 10

Φαρμακευτική Γνωμοδοτική Επιτροπή

1. Στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συνιστάται Φαρμακευτική Γνωμοδοτική Επιτροπή αποτελούμενη:

α) Από το νομικό σύμβουλο του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρο.

β) Από τον πρόεδρο του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως αντιπρόεδρο.

γ) Από τον προϊστάμενο της Διευθύνσεως Τεχνικών Φαρμάκων ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως αντιπρόεδρο.

δ) Από τον προϊστάμενο της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή το νόμιμο αναπληρωτή του.

ε) Από τον πρόεδρο του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου ή το νόμιμο αναπληρωτή του.

2. Η επιτροπή της παρ. 1 συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών

Ασφαλίσεων. Με την ίδια απόφαση ορίζονται ο εισηγητής, ο οποίος πρέπει να είναι υπάλληλος του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με βαθμό Α' του Κλάδου ΠΕ και ο γραμματέας της επιτροπής. Με παρόμοια απόφαση μπορεί να ρυθμίζονται θέματα λειτουργίας της ανωτέρω επιτροπής.

3. Η Φαρμακευτική Γνωμοδοτική Επιτροπή είναι αρμόδια για τη γνωμοδότηση, προ της εκδόσεως αποφάσεως από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε περιπτώσεις προσφυγών του άρθρου 8 του Ν.3200/1955 (ΦΕΚ 97 Α'), επί θεμάτων φαρμακείων και φαρμακαποθηκών, καθώς και επί κάθε άλλου θέματος φαρμακευτικής νομοθεσίας, για το οποίο ο υπουργός απευθύνει σχετικό ερώτημα.

4. Ο Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επί προσφυγών του άρθρου 8 του Ν. 3200/1955, ελέγχει την απόφαση του αρμόδιου νομάρχη σε θέματα φαρμακείων και φαρμακαποθηκών και κατ' ουσία δυνάμενος, κατά περίπτωση, ν' ακυρώσει η να τροποποιήσει αυτές.

ΑΡΘΡΟ 11

Πειθαρχικά Συμβούλια

Το άρθρο 67 του Ν.3601/1928 (ΦΕΚ 97 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του Ν. 4111/1960 (ΦΕΚ 163 Α') και την παρ. ΣΤ' περ. 1 και 2 του άρθρου 37 του Ν. 1316/1983 (ΦΕΚ 3 Α'), αντικαθίσταται ως εξής:

1. Πρωτοβάθμια πειθαρχικά συμβούλια λειτουργούν σε φαρμακευτικούς συλλόγους που έχουν άνω των 100 μελών. Πειθαρχικά παραπτώματα μελών φαρμακευτικών συλλόγων, που έχουν λιγότερο από εκατό (100) μέλη, εκδικάζονται από τα πειθαρχικά συμβούλια των πλησιέστερων φαρμακευτικών συλλόγων που ορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου.

Η ρύθμιση αυτή ισχύει μέχρι της διεξαγωγής αρχαιρεισιών από το συγκεκριμένο φαρμακευτικό σύλλογο.

2. Κάθε καταγγελία υποβάλλεται υποχρεωτικά στη γραμματεία του πειθαρχικού συμβουλίου. Ο πρόεδρος του πειθαρχικού συμβουλίου μελετά τα στοιχεία της καταγγελίας και αποφαινεται περί της παραπομπής ή μη του καταγγελλομένου στο πειθαρχικό συμβούλιο.

3. Στην περίπτωση, κατά την οποία ο καταγγελλόμενος κριθεί παραπεμπτός στο πειθαρχικό συμβούλιο, ο πρόεδρος αυτού αφ' ενός τον καλεί να απολογηθεί εγγράφως εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών και αφ' ετέρου ορίζει εισηγητή επί της υποθέσεως ένα από τα μέλη του πειθαρχικού συμβουλίου.

4. Ο οριζόμενος ως εισηγητής μελετά τα στοιχεία της καταγγελίας και την απολογία του καταγγελλομένου και εισηγείται εγγράφως κατά τη συνεδρίαση του πειθαρχικού συμβουλίου.

5. Κατά την εκδίκαση της υποθέσεως ο καταγγελλόμενος καλείται να παραστεί με ειδική πρόσκληση.

6. Οι πειθαρχικές ποινές είναι:

α) Σύσταση.

β) Επίπληξη.

γ) Πρόστιμο από 30.000 μέχρι 150.000 δραχμές. Το κατώτατο και ανώτατο όριο του προστίμου μπορεί να αυξηθεί μέχρι το πενταπλάσιο με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

δ) Στέρηση για τέσσερα χρόνια ή διαρκώς του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

ε) Πρόσκαιρο κλείσιμο του φαρμακείου από ένα μήνα μέχρι ένα έτος.

στ) Οριστική στέρηση της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος σε ιδιαιτέρως σοβαρές περιπτώσεις.

Η επιβολή της ποινής των περ. γ' και ε' μπορεί να συνεπάγεται και την επιβολή της ποινής της περ. δ', εφ' όσον κατά την κρίση του συμβουλίου, συντρέχει ιδιαίτερος προς τούτο λόγος.

7. Το πειθαρχικό συμβούλιο, αν κρίνει σκόπιμο, δύναται να διατάξει τη δημοσίευση, με έξοδα του τιμωρηθέντος, της αποφάσεώς του, όταν αυτή καταστεί αμετάκλητη, με τη μέριμνα του φαρμακευτικού συλλόγου σε μια τοπική εφημερίδα και στο εκδιδόμενο από τον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο "φαρμακευτικό δελτίο" ή σε έντυπο του τοπικού φαρμακευτικού συλλόγου, εφ' όσον κυκλοφορεί.

8. Οι αποφάσεις του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου κοινοποιούνται στο φαρμακευτικό σύλλογο, του οποίου ο πειθαρχικώς διωχθείς είναι μέλος, οι δε υποκείμενες σε έφεση και στον Πανελλήνιο Φαρμακευτικό Σύλλογο.

9. Έφεση ενώπιον του Ανώτατου Φαρμακευτικού Πειθαρχικού Συμβουλίου επιτρέπεται εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών, από την κοινοποίηση της απόφασης στον τιμωρηθέντα στην περίπτωση επιβολής ποινής προστίμου άνω των ενενήντα χιλιάδων (90.000) δραχμών, καθώς και στις περιπτώσεις δ', ε' και στ' της παραγράφου 6. Για την άσκηση εφέσεως απαιτείται η καταβολή παραβόλου 5.000 δραχμών, το οποίο, σε περίπτωση απορρίψεως της, καταπίπτει υπέρ του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου, άλλως αποδίδεται τούτο στον εκκαλούντα.

10. Η άσκηση εφέσεως για τις περιπτώσεις δ', ε' στ' της παραγράφου 6 συνεπάγεται την αναστολή εκτελέσεως των ποινών μέχρι της εκδόσεως αποφάσεως επ' αυτής.

11. Αποφάσεις του πειθαρχικού συμβουλίου, εφ' όσον κατέστησαν τελεσίδικες, εκτελούνται με μέριμνα του τμήματος ή της διευθύνσεως υγιεινής της αρμόδιας νομαρχίας.

12. Πρόστιμα επιβληθέντα σε οριστικές αποφάσεις του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου εισπράττονται από το φαρμακευτικό σύλλογο, του οποίου ο τιμωρηθείς είναι μέλος. Ο φαρμακευτικός σύλλογος υποχρεούται να επιστρέψει στον τιμωρηθέντα το επιβληθέν πρόστιμο εξ' ολοκλήρου ή μέρος αυτού, σε περίπτωση απαλλαγής του ή τροποποίησης της απόφασης του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου από το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο.

ΑΡΘΡΟ 12

Κωδικοποίηση

Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μπορεί οι διατάξεις της κείμενης φαρμακευτικής νομοθεσίας να κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο, μεταγλωττιζόμενες, επιτρεπόμενης της αναμορφώσεως της σειράς των σχετικών άρθρων.

ΑΡΘΡΟ 13

Ομογενείς φαρμακοποιοί

Ομογενείς φαρμακοποιοί δύνανται να λαμβάνουν άδεια ιδρύσεως φαρμακείου και φαρμακαποθήκης και να ασκούν το φαρμακευτικό επάγγελμα στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας κάθε φορά φαρμακευτικής νομοθεσίας.

ΑΡΘΡΟ 14

Τις υποχρεώσεις του εδαφίου γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 1 εξαιρούνται όσοι έχουν ή πρόκειται να λάβουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος φαρμακοποιού μέχρι 1/1/1992.

Στην περίπτωση αυτή δύνανται οι άρρηνες φαρμακοποιοί να συστεγάζουν την άδεια ιδρύσεως φαρμακείου σε λειτουργούντα φαρμακεία ή να ορίζουν αναπληρωτή υπεύθυνο φαρμακοποιό μέχρι την εκπλήρωση των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων.

ΑΡΘΡΟ 15

Καταργούμενες διατάξεις

Καταργούνται από της ισχύος του παρόντος οι διατάξεις:

α) Των άρθρων 1, 2 και 3 του α.ν. 517/1968 (ΦΕΚ 188 Α')

β) Των άρθρων 2 και 3 του β.δ. 675/1968 (ΦΕΚ 239 Α')

γ) Του άρθρου 1 του ν.δ 68/1974 (ΦΕΚ 268 Α')

δ) Της παρ. 7 του άρθρου 35 του ν. 1316/1983 (ΦΕΚ 3 Α')

ε) Της παρ. 1 της παρ. Ζ' του άρθρου 58 του ν. 1538/1985 (ΦΕΚ 54 Α')

στ) Των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 40 του ν. 1759/1988 (ΦΕΚ 50 Α') και

ζ) Γενικές ή ειδικές διατάξεις που αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου ή που ρυθμίζουν με άλλο τρόπο θέματα που διέπονται από αυτόν.

ΑΡΘΡΟ 16

Στο άρθρο 8 του ν. 1398/1983 προστίθεται παράγραφος 3, που έχει ως εξής:

3. Για την αντιμετώπιση δαπανών που απαιτούνται, πέρα των ως άνω διατιθέμενων πόρων, για την εκτέλεση συγκεκριμένων έργων η ΔΕΠΙΑΝΟΜ δύνανται να λαμβάνει δάνεια από πιστωτικά ιδρύματα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου ή της Τράπεζας της Ελλάδας, η οποία εγγύηση θα παρέχεται σύμφωνα με την, κατά τις κείμενες διατάξεις, διαδικασία.

ΑΡΘΡΟ 17

1. Για τη χορήγηση άδειας άσκησης του φαρμακευτικού επαγγέλματος στους πτυχιούχους της φαρμακευτικής, με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας (ΚΕ.Σ.Υ), συγκροτείται επιτροπή με έδρα τη Θεσσαλονίκη, εφαρμοζομένων ανάλογα των διατάξεων που ισχύουν για την αντίστοιχη επιτροπή Αθηνών.

2. Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου κανονίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται μετά γνώμη του ΚΕ.Σ.Υ. και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Τροπολογία του Νόμου 1963/91, που ψηφίστηκε από τη Βουλή:

"Το φαρμακευτικό εργαστήριο δύνανται να στεγάζεται και στο υπόγειο του φαρμακείου, με την προϋπόθεση ότι έχει εμβαδόν τουλάχιστον 10τ.μ., αποτελεί με αυτό ενιαίο κτίσμα και επικοινωνεί μαζί του με ευρεία εσωτερική κλίμακα".

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ

ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ

ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΙΩΝ. ΠΑΛΛΙΟΚΡΑΣΣΑΣ Γ. ΣΟΥΡΛΑΣ